

İSTANBUL SERİRİYATI

Sahibi : Dr. Mazhar Osman Uzman

AYLIK TIB
MECMUASI

Adres : İstanbul, Cağaloğlu 23

Konferans [*]

Muhterem vatandaşlarım :

İnsan nail olduğu nimetin kıymetini her zaman iyi takdir edemez. Hele o bolluk içinde doğmuşlar, büyümlüşler bu nimeti tabii bulur, aksini hatırına bile getirmez. İşte üç devrede İstibdatta, Meşrutiyette, Cümhuriyette, yaşamış az çok görgülü ve bilgili bir vatandaşımız bu üç devrin halka nasıl hizmet ettiğini hatırladıkça, düşündükçe bu günü şükran göz yaşlarıyla anıyorum, ve memlekette bu fayzi gördüğüm için «bu fani dünyanın en bahçıvarlarından biriyim» diyorum. Bu nimetleri birer birer saymağa böyle bir kaç konferans kifayet etmez.

Hürriyet, İstiklâl, ecnebi imtiyazlarından halâs, milliyet hissini doğuşu ve birdenbire yükselişi, taassuba dalkavukluk etmeyen bir hükümet, cehil ve taassubun arkasından koymayan bir halk, asırlarca uyumuş kalmış, hasta mı ölü mü belli değilken canlılığına bütün dünyanın şahit olduğu kalıraman bir millet, mütefessih ve müterreddi bir idare yerine yepyeni asri bir rejim, yolsuz, şimendifersiz ıssız bir hastalık yuvası bir vatanın şenlenmesi, her şeyini hudut haricinden beklerken her köşesinde fabrika bacaları yükselen mamur bir memleket, taş kovuklarından çıkarak kat kat tuğla ve beton binalarda her türlü konforu arayan bir halk, ilerlemek için and içmiş bir halk...

[*] Prof. Dr. Mazhar Osman Uzman, Kütahya Halkevinde vermiştir.

Hangisini söyleyeyim? meselâ en büyük irfan kaynağımız üniversitedir. İstibdat devrinde darülfünun ismini alan hiyaneti vataniye ile ittihat olunur, sürülür, işkenceler çekerdi. Meşrutiyet devrinde açılan darülfünunun bir çok şubelerinde kırk elli müderris karşısında ders okuyacak üç şakird bulunurdu, şimdi altı senelik üniversitesinde yedibin şakird, bir dershanesinde ikibin şakird...

Köylü «çok şükür toprağım var, mektep ve hocalar az geliyor» diyor. Kasabalarda şehirlerde güneşle beraber koltuklarında kitapları yedisinden yirmi beşine kadar sayısız gençler dersanelerde yer bulmağa koşuyor. Hele her sabah lisanı halile «Vatanı bekliyen bizi gör git, müsterih çalış, âtinden emin ol» diyen tabur tabur askerlerin talime gidışı,

Başında püskülsüz fesile kahve köşelerinde esniyerek pinekleyen eski halkın yerine gündüzün seherile beraber işine sarılan; akşamları ya aile yuvasında gazetesini, kitaplarını okuyan veya radyo ile dünya havadisi alan, hele bir yerde konferans olduğunu duyunca bayram yaparcasına bir zevkle koşan irfan aşığı sizler gibi vatandaşlar...

Dünün Türkü Türklüğünden bile maheup, boynu bükük, herkes onu ezmek istiyor, kimse onu yaşamağa lâyık görmiyordu. Zavallı Türk acızdı, her şeyi gökten bekliyordu. Bu günün Türkü Allahın verdiği nimetler için şükür ediyor, bu nimetlerden istifade etmek yolunu arıyor, dünkünlü öldüren bataklıkları bu günün Türkü mamure yapıyor. Eski Türk toprağın

altı ancak öfeye mesken olur zan ederdi. Yeni Türk bakın bugün neler çıkarıyor. Yer altından servet fıskırıyor, krom, demir, kömür, petrol hepsi bu vatani zenginleştirilecek; pek yakında bu Küçük Asyayı dünyanın en güzel mamuresi haline sokacak serveti ayaklarına getirecektir. Bu güzel vatanın yer altı bile birer saadet kaynağı, asırlardan beri bu topraklar altındaki gizli servetleri Cumhuriyet Türkleri çalışarak, çabalararak, bu yeni rejime aşkla ve imanla sarılarak meydana çıkaracak, çıkarmağa başladı da...

İşte görüyorsunuz ki muhterem vatandaşlarım, Cumhuriyet rejimini tahdisi nimet zımında bir iki kelime ile hulâsa edeyim dedim. Fihristin binde birini bile yapamadım. Ne adiyesinden, ne iktisadından, ne lisanından, ne maarifinden, ne içtimaiyatından lâyikile bir züpte yapabildim. Yapmaktan da vazgeçiyorum. Çünkü çok uzayacak onları benden daha ehillere bırakıyorum.

Asıl ihtisâsım olan cihet sıhhat cephesinden Cumhuriyetin feyizlerini saymakla iktifa edeceğim. Bunu seçişimin sebebini anlarsınız. Birisi hekim olduğum için bu bahiste söz söylemeğe selâhiyet sahibiyim, ikincisi insanlar sıhhate her şeyden ziyade kıymet verir, alâka gösterir. Onun için... Üçüncüsü sıhhat meselesi öyle bir şeydir ki eserlerini insan ilk nazarda göremez. Onun nimetini ancak bu işi kendisini mal edenler anlar...

Sıhhat meselesi bir memleketi alâkadar eden mevzuların başındadır. Vatani hepimiz severiz, onu canımızdan aziz tutarız. Lâkin onu korumak, onu yükseltmek, ondan istediğimiz her şeyi alabilmek için millete muhtacız. Nüfusumuz ne kadar çok olur, nüfusumuz ne kadar sıhhatte olursa o vatan o kadar endişesiz olur, o derece şenlenir. O halde vatana en nafi idarenin halkın canını koruyan, memlekette doğumu çoğaltan, doğanları yaşa-

tan bir rejim olacağına şüphe etmezsiniz. Biliyorsunuz beş yüz senedir idbardan idbara düşen Osmanlı hükümeti on sene geçmezdi, kangren olmuş bir vücut gibi amelîyat masasına yatırılırdı, mütemadiyen parmaklarını, kollarını ayaklarını keserlerdi. En sonunda bütün vücudunu ve mevcudiyetini kaybetmesine de razık kalmıştı. Ne himmetle kurtulduğuna hepimiz vakıfsınız. Ana vatan küçüldü, düşmana bıraktığı evladlarını sinesine yine aldı. Budin ovalarından, Kıyımlardan, Eflaklardan, Moralardan, Tesalyalardan Akdeniz adalarından, Kafkasyalardan muhacirler taşındı. Bu gün bu koca kıt'ada nüfus on yedi milyonu geçmiyor. Avrupanın meselâ bir Belçikası, Holandasını, İsviçresini almız hatta dünkü eyaletimiz olan Bulgaristana bakınız, bir vilâyetimiz kadar olduğu halde nüfusları ne kadar çok... Vatan, istiklâl, hürriyet diye yüreğimiz titriyor. Sevgili vatani, candan aziz istiklâli, bir yaşamın zevkini yaşatacak nüfustur... Diğer memleketer muhacir almıyor, bilâkis halkını bile, topraklarını kâfi görmediği için, başka yere yolluyor. Eski rejimler ne muhacir toplamakla, ne teaddüdü zevcatla nüfusu kabartamadılar. Acaba doğummu az... Hayır... neden çoğalmıyoruz. İşte rejim farkını gösterecek bir mevzu.

İnsan ne kadar güç yetişiyor, görüyoruz: yirmi yirmi beş senede bin dikkat ve güçlükle yetişen bir insan bir cılız kurşunla, göze görünmez bir mikropla çabucak ölüverir. Ölüm ya insana her mahlûka vaki olduğu gibi yavaş yavaş, vücudu yıpranmakla, eskimekle, damarları tıkanmakla ağır ağır gelir. Bunu bu gün tabii ölüm diyoruz. Hekimler günden güne yıpranmanın önüne geçecek çareleri buluyorlar. Daha pek çok şeyler bulacaklar. Vasatî ömrün miktarını ve adedini yükseltecekler. Lâkin bu tabii ölümün yanında bizde bir de ecelî kaza denilen ölüm vardır, ki bunlar sayısızdır.

Bizdeki ölümlerin pek çoğu bu çeşit kaza ölüdür. Tabii surette yaşayan, ihtiyarlıyan, ölen daha azdır. İşte Cümhuriyet rejiminin en büyük feyzî bu sabada görülüyor, ve görülecektir.

Meselâ birisi harp ve ihtilâl, hatta şakavet ve asayişsizlik... Harp bir memleketin yirmi senede yetiştirdiği nüfusu bir iki ayda orak gibi biçen bir badiredir. Memleketin en baba-yiğit, en ziyade iyi nesil yetiştirecek evlatlarını bir mezbahaya sürüklemek demektir. Halk hükümeti umdelelerinin başına nüfus siyasetini koyduğu için ilk gününden beri bu noktaya çok ehemmiyet vermiş, nüfusunu korumak için bütün hüsnü niyetini ve samimiyetini kullanmıştır. Komşularile kavga çıkarmaya bakmadı, hatta fedakârlığa katlandı.. Bütün komşularile dost oldu, hudutlarını dostluk bağlarıle temin etti. Her zamandır fazla askerliğine Millî müdafasına ehemmiyet vermişse harp etmek için değil sulhu temin etmek için... Karşımdakini kuvvetli gördükçe herkes sayar, korkar. Hatta son ittifakımız bile yine sulh içinde yaşamak, 15 sene asude başla yalarımızın tamir etmek için değil mi?..

Cümhuriyet hükümetinin asayiş temin etmesi sayesinde dağlar eşkiya yataklığından kurtuldu. Herkes taarruzdan korkmaksızın evinde rahat yaşıyor. Pek iyi hatırlarım: İstibdat devrinde ezandan sonra herkes evlerine dönmek mecburiyetinde idi, biraz geç kalan İstanbul halkının başına neler gelmezdi. Şimdi gece yarısına kadar çoluk çocuk herkes sokakta biperva dolaşıyor.

Askerlik meselesine ne diyelim. Bu günkü askerlikle istibdat devrini mukayese edersek eski rejimin Türk neslini koruması şöyle dursun mahvolması için muntazam bir plân üzere hareket ettiğine kani olursunuz. Şimdi askerlik bir buçuk sene... Onda bile ne kadar kolaylıklar var... Genç etlerini kuvvetleştirmek,

yorgunluğa alışmak, ruhunu pekleştirmek için bu bir senelik spor hayatına seve seve koşuyor. Halbuki eskiden askerlikten bu millet korkardı, kaçardı. Asker olmamak için işi çalınık derecesine kadar götürmeleri bilirim. Meselâ kimisi veremlinin balgamını içirdi, kimi kasten kendine frengi aşıladı. Bu günün insanlarının zihni söylediklerimi alamasa gerek... Lâkin gözlerimizle şahit olduğumuz bu hadiseler o devr için pek tabii şeydi.. Nasıl olmasın. İstanbul halkı askere gitmez, sarıklılar zaten muafıtır, müsüman olmiyanlar raayadır, askerlik etmez, komşusu Türk serhatlerde senelerce ailesinden, işinden gücünden mahrum iken o evinde mesut yaşar, para kazanır, zengin olur. Kürtlerin, Arnavutların, Arapların onda dokuzu askere gitmez. Bütün yük asil Türk çocuğunun omuzunda..

Tabii iktisaden herbat bir hale gelmiş Türk yavrusu için askerlik en büyük belâyı asamani idi. Adamcağız dört sene diye askere gider, zamanı gelir yol parası yok diye terhis olunmaz, iki sene ihtiyatında silâh altında geçirir. Bu biteceği zaman ya Yemende isyan çıkar veya lâşemize konmaya çalışsan hükümetlerden birile harbe tutuşuruz. Asker çıplaktır, vapurlar dolusu asker Beşiktaş önünden «Padişahım çok yaşa!» diye geçer ama karaya çıkartılamaz. Yabancılardan utanır, Şama kadar gider vapur parası, Süveyş kanalı parası verilemez. Tasarruf için asker Şamdan Yemene gider.

Güneş altında çöller içinde düşman kabile ve aşiretlerin pusu ve baskını korkusu arasında bu yürüyüş orduyu bitirir.. Adım başına güneş vurmasile ölenler, yahut Dizanteri ile busbütün yürüyemeyecek hale gelenler sayısız... Bu tasarruftan Padişah memnun, seraskerin göğsüne kocaman bir nişan dâba takılır, on binlerce ana baba evladı Yemenilerin kurşunundan değil, Yemen yollarının mesaisinden

ölür. Orada açlık, muhasara, katliam korkusu her şey var... Seneler geçer o daha halâ askerdir. Ya ama veya alil olur, yahut tever-rüm eder. Güçbelâ memleketine zuafa diye gönderilir, bunların çoğu da yolda aç susuz-luktan sürünerek ölür. Sağ memleketine vara-bileni kimse tanımaz, aradan yirmi sene geç-miştir. Beşikte bıraktığı yavrusu büyümüş, o da asker olmuş Arnavutlukta pusu kurmuş bir kahpenin kurşununu bekliyor. Tabii zevce-sinin genç kadının doğurma çağı çoktan geç-miştir, o aile sönmüştür. İşte o içtimai cina-yet, işte Cümhuriyetin memlekete getirdiği bereket.

Mutlakiyet idaresi hamakatile Türk unsu-runu çürütmüş, bitirmiş, inkızaza sürüklemiş, memleket cenbülere çiftlik olmuş, yabancılar ve Türkün gayri unsurları çoğaltmış ve zen-gin etmiştir.

Meşrutiyet görgüsüz ve bilgisizliğile bu işin içinden çıkamamıştı, taassuba dalkavuk-luk etmiş, idaresizliğile vatanın her köşesinde ihtilâllar artmış, nihayet sergüzeştüeyane bü-yük bir harbe girmiş, memleketi taksim ettir-miş, büsbütün inkırazına ramk kalmıştı.

(Sonu gelecek sayımızda)

Mikrop avcıları Pasteur ve Kuduz köpek

Yazan:
Paul de Krulf

Türkçeye çeviren:
Lâhut Uzman

3

Pasteur kadar büyük olmayan bir adam bu aynı kazara yapılan tecrübeyi yapabilir —çünkü bir tecrübe insan aklı tarafından tertip edil-memiştir— evet, bu aynı tecrübeyi yapabilir; fakat senelerce düşünse esrarını çözemeydi. *Pasteur*, tesadüfen mahfuz olan bu iki civcive

rastlayınca hemen, insanları ölümden kurtar-mak, canlı mahlûkatı sarî-hastalık mikropla-rından korumak için bir usul keşfetti. Görül-meyen mikroplara karşı insanların aciz kalma-sını emreden allâhı aldatmak için, aklı hemen yeni bir yolu sezdi...

Pasteur şimdi elli sekiz yaşındaydı. Ateşli çağını geçmişti, fakat civcivleri koleradan ko-ruyan aşiyi kazara keşfetmesi üzerine hayatı-nın en zor ve yıpratıcı altı senesine başlamış oldu. Bu senelerde şaşırtıcı itirazlar, en umulmadık zaferler, ve en müthiş sükûtu ha-yallerle karşılaşmıştı. Velhasıl bu senelere yüz tane tabii adamın enerjilerini ve hayatlarının hadiselerini döktü.

Pasteur, *Roux* ve *Chamberland*, tesadüfi müşahedelerini teyit etmek için hemen işe başladılar. Sarî tavuk kolerası mikroplarının şişelerdeki çorbada eskimelerine müsaade ettiler. Bu zayıflamış mikropları düzünelerce sıh-hatli civcive aşıladılar —bunlar da çabuk has-talanıp, aynı süratle— iyileştiler. Bundan bir kaç gün sonra bu kuşların —bu aşılanmış civ-civlerin— aşılanmamış bir düzüne kuşu öldü-recek kuvvette olan milyonlarca öldürücü mik-roba mukavemet etmelerini muzafferane seyr-ettiler.

Böylelikle *Pasteur* dahiyane bir surette mikropu hemcinslerine karşı kullandı. İlk evvelâ mikropu ehlileştiriyor ve sonra onları hemcinslerinin yapacakları taarruzlara karşı harikulâde bir silâh olarak kullanıyordu.

Şimdi *Pasteur* kendisine has olan acullukla —çünkü ancak daha civcivleri ölümden kurtarabiliyordu — her zamankinden fazla olarak Lâtince sözler konuşan ve saçma reçeteler yaz-zan eski kafalı doktorları hakir görmeğe baş-ladı. Tıp Akademisinin bir toplantısına giderek vaksinlerinin, *Jemer* in çiçek aşısı keşfini göl-gede bırakmış olduklarını büyük bir sükûnetle ilân etti. «Bu vak'ada ben, *Jener* in hiç bir

TABLET
SPAZMOKARDİN

Passiflore, Cratagus, Valériane, Luminal, Bromhydrate de quinine

Kullanıldığı hastalıklar :-

Nevropati — Refleks yolile gelen ekstra sistoller — Mide ve barsakta
husule gelen gayrı tabii tahammürat neticesi kalb tazyiki — Tenasül
guddeleri teşevvüşleri — Karaciğer hastalıkları — Çarpıntı

KULLANILIŞ :

Bir hafta müddetle yemeklerden 15 dakika evvel 3 tablet

KINAMALT FOSFATE

Fosfatlı ve kınakınalı bira hülâsası.

Yapıldığı yer : Münir Şahin tıbbi müstahzarlar lâboratuarı

İstanbul — Karaköy

İ. M. FARHİ

İstanbul Büyük Kınacıyan han No. 41-42 Posta kutusu 24.

• Kısa dalga tedavisi için en son sistem cihazları.

Ültraviyole, enfraruj lâmbaları, ziya banyoları.

Galvanizasyon, faradizasyon, endoskopi ve koterizasyon
cihazları.

Mikroskoplar.

Steril katkutlar.

Cerrahî aletler, laboratuvar ve hastaneler için herbir
malzeme.

Umum alâtı dersiye, fenniye ve sanayiye.

ECZACI NİZAMETTİN MİREL - İstanbul Ankara Caddesi
İkdam Yurdu No. 40

zaman çiçek aşısında gösteremeyeceği bir şeyi gösterdim-hayvanı öldüren mikrobu koruyan mikrobu aynı olduğunu isbat ettim» dedi.

Büyük *Jener* den kendisini daha yüksek bir ilâh adeden *Pasteur*'e eski kafalı ve mavi paltolu doktorlar sinirlendiler. Meşhur cerrah, doktor *Jules Guérin*, *Pasteur*'ün bir kaç civcivle yaptığı oyunlardan istihfafla bahs etti ve kavga başladı. Müthiş surette kızan *Pasteur* kalkdı ve *Guéri* nın meşhur ameliyatlarından birinin saçmalığı hakkında bir kaç mülâhazalar haykırdı. Bunun üzerine utanılacak bir sahne cereyan etti size bahsetmek mecburiyetinde olduğum için müteessirim. Muharebe meydanına dönen salonda sekene yaşını geçmiş olan *Guérin* yerinden kalkarak altmış yaşını geçmiş olan *Pasteur*'e hücum etti. İhtiyar adam *Pasteur*'e bir yumruk darbesi nişanladı fakat araya giren dostlar, hakikati yumruk, tekme ve küfürlerle halledebileceklerini zanneden bu iki adamı ayırdılar.

Ertesi günü ihtiyar *Guér* arkadaşlarını *Pasteur*'ü düelloya davete gönderdi, fakat *Pasteur* bu nevi bir ölümü beğenmemiş olacak ki *Guérin* arkadaşlarını Akademinin sekreterine şu mesajla gönderdi: «başka türlü hareket etmeğe hakkım olmadığından, cemiyet kâtiplerinin tenkit ve kanuni müdafaa hudutlarını geçtiğimi zannettikleri bütün noktaları tadil etmeğe hazırım!. Böylelikle *Pasteur* kavgadan kaçınmak suretile — mertliğini olmasa bile— insanlığını bir defa daha isbat etmiş oldu.

Size evvelce de söylediğim gibi *Pasteur*'de mistiğin bir çok vasıfları vardı. Bir çok zamanlar esrarengiz sonsuzluğun önünde eğilirdi — bir bebeğin aya uzanışı gibi ona doğru elini uzatmadığı zamanlar sonsuzluğa perestiş ederdi. Fakat ekseriyetle etrafını saran meçhulden parlak tecrübelerinden biri bir parça kopardığı vakit, bütün esrarların eriyip kaybolduğuna inanmak gibi bir hata yapardı. Aynı şey şimdiki

de oldu— hayvanlara bir kaç ehlileştirilmiş katili aşılayıp onları öldürücü bir hastalığa karşı koruyabileceğini anladığı vakit *Pasteur* hemen şöyle düşündü: «belki bu tavuk kolerası mikrobu civcivleri diğer sarı hastalıklardan da korur. «Ve hemen bazı tavukları yeni tavuk kolerası aşısı ile aşıladı ve sonra onlara muhakkak surette öldürücü charbon mikropları verdi— ve piliçler ölmediler!.

Çılgınca heyecanlandı ve eski hocası *Dumans* a yazarak bu yeni piliç kolerası vaksininin bütün sarı hastalıklara karşı kullanılabilicek harikulâde bir panzehir olacağını ileri sürüyordu. «Eğer bu tahakkuk ederse,» diye yazıyordu insan hastalıklarında bile en mühim neticeleri ümit edebiliriz.»

Çok heyecanlanan ihtiyar *Dumans* bu mektubu Fen Akademisinin raporları arasında bastırıldı ve bu orada, *Pasteur*'ün aceleliğine hazin bir abide, ve *Pasteur*'ün hakikatlerden başka bir şey ortaya atmış olmamak şerefine de bir leke olarak duruyor. Benim bulabildiğime nazaran, *Pasteur* hiç bir zaman bu hastasını tamir etmedi, buna rağmen az sonra, bir nevi basıldan yapılan vaksininin bir hayvanı bütün hastalıklara karşı korumadığını, sade o da muhakkak ve mutlak olarak değil vaksindeki mikrobu meydana getirdiği hastalığa karşı koruduğunu buldu.

Fakat *Pasteur*'ün en güzel vasıflarından biri ilmi Phoenix hassası, hatalarının küllerinden muzafferane kalkabilmesidir. Muhayyelesinin onu bulutların arasına götürmesinden sonra onun tekrar yere düştüğünü ve emin, iyi, ve sağlam hakikatler bulmak için akıllı tecrübeler yapmakta olduğunu görürsünüz. Bundan dolayı onun *Roux* ve *Chamberland* ile birlikte 1881 senesinde korkunç charbon mikroplarını ehlileştirip aşı haline çevirmek için güzel bir usul bulduklarını görüyoruz. Bu esnada aşı ihtiyacı o kadar çoğalmıştı ki *Roux* ile *Chamberland*

hiç tatil yapmadıkları gibi Pazar günlerini bile boş geçirmiyorlardı. Tüplerinin, mikrop, ve mikroskoplarının yanında olmak için laboratuvarında uyuyorlardı. Böylece, *Pasteur*'ün nezareti altında, charbon basillerini bazılarını koyunları öldürebilecek fakat tavşanlara tesir edemeyecek, ve bazılarını da fareleri öldürüp kobaylara bir zararı dokunmayacak bir surette ustalıkla ehilleştirildiler. Önce zayıf ve sonra daha kuvvetli mikropları hayvanlara aşıladılar ve böylelikle koyunlar bir ineği bile öldürebilecek kuvvetle charbon mikroplarının hücumlarına mukavemet edebiliyorlardı.

Pasteur hemen bu yeni zaferini Fen Akademisine anlattı —*Guérin*'le olan kavgasından sonra artık Tıp Akademisine gitmiyordu— ve yakında kaba kulaktan sıtmaya kadar bütün hastalıkları temizleyecek aşılar keşfedeceğine dair onlara hoş ümitler verdi: «koyun, inek ve atları charbonla, az hasta yaparak bundan sonraki hastalıklardan korunmak için daha kolay ne vardır?» diye haykırdı. *Pasteur*'ün meslekdaşlarından bazıları onun bu mesele hakkında fazla emin olduğunu zannederek itiraz etmek istediler. *Pasteur*'ün alındaki damarlar şişti, fakat *Roux* ile evinin yolunu tutuncaya kadar susmeğe müvaffak oldu: o vakit bütün kabahatleri fikrindeki mutlak hakikati görememişi olan ahmak adamlardan şöyle bahsetti: «Böyle bir adam karısını döverken yakalansa şaşmam!».

Şu noktada yanlışlık yapmayın *Pasteur* için ilim sadece soğuk kanlılıkla hakikatler toplamak demek değildi. İlim *Pasteur*'de, insanı bir bebeğin ölümünde göz yaşı döktüren ve amcasının ölüp te kendisine 500,000 dolar bıraktığını işitince sevindiren aynı makinaları harekete getiriyordu.

Fakat düşmanları gene *Pasteur*'ün peşine takılmıştı. *Pasteur* doktorların ayaklarına hep basdığı gibi at doktorlarının yüksek ve lüzumlu

mesleğine de hakaret etmişti. At doktorluğu mecmualarının en ehemmiyetlisinin baş muharriri ve at doktorlarının en ileri gelenlerinden olan doktor *Rossignol Pasteur*'ü tehlikeli ve halkın önünde yapılacak bir tecrübeye ikna ederek onu mahvetmek için bir tuzak kurdu. Büyük bir ilmi adalet gösterişi ile ayağa kalkan bu *Rossignol*, Melundeki Ziraat cemiyetinde şöyle bir fikir ortaya attı:

«*Pasteur* koyun ve inekleri charbondan koruyacak bir aşı yapmaktan daha kolay bir şey olmadığını iddia ediyor. Eğer bu doğru ise, senede, bu hastalık yüzünden yirmi milyon frank kaybeden Fransız çiftçileri için bu büyük bir şeydir. Eğer *Pasteur* hakikaten böyle sihirli bir şey yapabiliyorsa, bize buna muktedir olduğunu isbat etmelidir. *Pasteur*'ü herkesin önünde yapılacak olan büyük bir tecrübeyi yapmağa ikna edelim. Eğer haklı çıkarsa, biz çiftci ve baytarlar kârlı çıkarız. Eğer tecrübe müvaffak olmazsa, *Pasteur* koyunları ve solumcanları ve bebekleri ve su aygırlarını kurtaran büyük keşifleri hakkındaki ebedî mirasını kesmek mecburiyetinde kalır». Kurnaz *Rossignol* bu suretle mülâhazalar ileri atıyordu.

Hemen cemiyet kırk sekiz koyun, iki keçi ve bir çok inek almak üzere bir çok frank ayırdı ve meşhur ihtiyar *Baron de la Rochette*'i, *Pasteur*'ü bu tehlikeli tecrübeyi yapmağa ikna etmek için gönderdi.

Fakat *Pasteur* zerre kadar şüphelenmemişti. «tabii ki sizin cemiyetinize benim aşımın bir hayat kurtaran olduğunu göstermek istiyorum Laboratuvarında on dört koyun üzerine tesir eden bir şey, Melundeki altmış koyuna da tesir eder» demişti.

İşte *Pasteur* deki büyüklük buradaydı! Dünyayı hayrette bırakmak için şapkanın içinden tavşanı çıkarmağa hazırlanırken fevkalâde samimi idi. Şahane bir hokkabazdı, bazı küçük gösterişlerden de hoşlanırdı, fakat hiç bir za-

man planla hareket eden bir şarlatan değildi. Aleni tecrübenin o senesinin Mayıs ve Haziran aylarında yapılması kararlaştırılmıştı.

Ruyalarında artık kobay ve çivcivin birleşmiş tuhaf bir nev'ini görmeğe, kıymetli çişeler düşürmeğe başlayan, uyanık yatarken milyonlarcaya hayali kobayı aşıl原因 Roux ile *Chanberland* yorgunluklarını gidermek için tatillerini köyde geçirmeğe henüz gitmişlerdi ki birer telegraf onları heyecanlı esaretlerine geri çağırıyor:

«Parise hemen dönünüz. Aşımızın koyunları Charbona karşı koruduğu hakkında aleni bir tecrübe yapmak üzereyim - *L. Pasteur*».

Telegrafların neticeleri hemen hemen böyle bir şeydi.

Alelacele dönüp geldiler: *Pasteur* onlara «*Pouilly - le - Fort* çiftliğinde ve Melun ziraat cemiyetinin ötünde yirmi dört kuzuyu, bir keçi ve bir kaç ineği aşılacağı - yirmi dört başka koyun, bir başka keçi ve bir kaç başka inek de aşısız bırakılacak. Ondan sonra tayin edilen bir zamanda bütün hayvanlara elimizdeki en öldürücü sarı Charbon basilleri kültürünü aşılacağı. Aşlanmış hayvanlar tamamilen korunmuş olacak, aşılmayanlar tabii iki günde ölecekler». *Pasteur*, güneşin tutulmasını haber veren bir astronom kadar emindi.

«Fakat hocam, bu işin çok nazik olduğunu biliyorsunuz - aşılarmızdan mutlak surette emin olamayız - korumağa çalıştığımız koyunlardan bazılarını öldürebilir...»

«Laboratuvarda on dört hayvana tesir eden Melunde elli koyuna tesir eder,» diye *Pasteur* onlara bağırdı. O esnada onun için esrarengiz aldatıcı bir tabiat, mağlubiyet, ve sürprizlerle dolu bir meçhul yoktu - o esnada sisli, sonsuzluk bile onun için iki kere iki dört eder kadar basitti. Şu halde *Roux* ve *Chanberland*'ın kolları sıvayıp aşılari hazırlamaktan başka yapacak şeyleri yoktu.

İlk aşılarm yapılacağı gün en nihayet geldi,

çişeleri ve iğneleri hazır, dikkatle etiketlenmişti.

Pasteur neşe ve emniyetle dolu bir sesle «birinci ile ikinci aşığı karıştırmamağa dikkat edin, çocuklar? diye», Rue d'uhn'u geride bırakarak trene doğru yürürlerken bağırdı. *Pouilly - le - Fort* tarlasına gelipte kırk sekiz koyun, iki keçi ve bir kaç ineğin bulunduğu mahale doğru ilerlerken *Pasteur* bir matador gibi yürüyerek kalabalığın karşısında ciddiyetle eğildi. O kalabalığın arasında Cumhuriyetin senatörleri, ilim adamları, at doktorları, ve büyük adamları vardı. *Pasteur* bunların arasında hafifce topal yürüyüşle gezerken bir çokları onu fevkalâde alkışlıyor ve bazıları da istihfafla mırıldanıyordu.

Bundan başka orada bir sürü gazeteci bulunuyordu, aralarında şimdi efsanileşmiş ve Times'in muhabiri olan *de Blowitz* de bulunuyordu.

Güzel ve sıhhatli hayvanlar olan koyunlar açık bir meydana toplanmıştı. *Roux* ve *Chanberland* alkol lambalarını yakıp paketlerden cam şiringaları çıkararak yirmi dört koyunun, bir keçinin ve ineklerden yarısının kalçalarına fareleri öldürüp kobaylara tesir etmeyen ilk aşından beşer damla aşıladılar. Hayvanlar ayağa kalkıyor, silkiniyor ve kulaklarından kesilen bir parça ile etiketlenmiş oluyorlardı. Bundan sonra seyirciler gölgelere çekilerek burada *Pasteur*'ün kendilerine yarım saat süren ve bu yeni aşı ve bu aşının muztarib insanlara vereceği ümidlerden bahseden nutkunu dinlemek işken cesine katlanıyordu.

On iki gün geçince aynı sahne tekrar edildi. Kalabalık yine orada idi ve ikinci aşı basilleri kobayları öldürüp tavşanlara tesir etmeyen aşı şiringa edildi ve hayvanlar buna mükemmel bir surette mukavemet ederek normal ve sıhhatli bu halde kaldılar. *Pasteur*'ün mukadderatına hakim olacak olan tecrübenin zamanı yaklaşıyordu:

Küçük laboratuvarın havası bile sıkıntılı olmuştur. İçerde sinirleri gerilmiş çalışanlar Bunsen şulelerinin üstünden bir birleriyle kavga ediyorlardı.

Pasteur hiç bir zaman bu kadar sükûnetle hareket etmemiştir. Homurdanarak verdiği emirleri ifa etmek için şişe yıkayıcılar odanın bir ucundan diğerine sığıyorlardı. *Thuillier - Pasteur*'ün yeni ve en genç asistanı - her gün çiflige termometrelerini aşılınmış hayvanların kuyruklarının altına koyarak ateşlerinin olup olmadığını anlamak için gidiyordu. Fakat allaha şükür hepsi tavşanları öldürmeyecek derecede kuvvetli olan öldürücü aşya güzelce mukave-

met ediyorlardı. *Roux* ve *Ckonberland*'ın başlarındaki saçlardan bazıları daha kurşunleşirken, *Pasteur* metanetini muhafaza ediyor ve kendisinin okadar hoşgiden açık fikirliğiyle şöyle diyordu :

«Eğer muvaffakiyet tam olursa, bu, memleketteki tatbiki ilmin en iyi bir misali ve en büyük ve çok yemiş veren keşiflerin bir temel taşı olacak».

Arkadaşları kafalarını sallıyor, omuzlarını silkiyor ve mırıldanıyorlardı : «Napolyonea bir şey, aziz *Pasteur*». Ve *Pasteur* de bunu inkâr etmiyordu.

Yusuf Ziya

Askerî tıbbiyeden 1321 senesinde neş'et eden, Haydarpaşa Askerî Hastanesi Başhekimliği, Darülaceze müdürlüğü ve nihayet Sayıtlıkla memleketine iyi hizmetler yapan Miralay Mütakaiddi *Yusuf Ziya* yı bir infarctus cordiaque ın yüzünden kaybettik. *Yusuf Ziya* çalışkan, iyi kalbli, hatırlıvaz, kendini her kese sevdirmiş bir arkadaşımızdı. Ziyandan çok müteessir olduk. Muhterem ailesine uzun ömürler ve sabırlar temenni ederiz.

İyodopepton Kâzım

Tababette şüphesiz iyod emlahı kadar sahai tatbikatı geniş olan bir dava yoktur. bu müessir ilâcın en kolay alınanı, en güzel tesir edeni iyodopeptondur, on yedi seneyi müteceviz bir hayati maziye malik iyodopepton Kâzım da yegâne payidar olan ve hekimlerimizin itimatını kazanan müstahzarımızdır. Çünkü ciddi bir sayın mahsulüdür. Bu ilâç damar sertliğine, rumatismaya kalbe karşı kullanılır.

Dahili rahim gliserin tedavisi

çok zamandanberi en iyi tedavi usulü sayılmaktadır

Endocervicitis • Cervicitis
Endometritis • Parametritis

hastalıkları bilhassa

Antiphlogistine

tamponu tatbik edilmekle iyileşir

İçinde yüzde kırkbeş gliserin ile beraber iodin, asid borik, asid salisik ve esanslı yağlar vardır ve cazib ma silikat daluminium da tesirini kolaylaştırır.

Antiphlogistine kullanmakla gliserini uzun müddet tatbik eden bir usul kullanılmış oluyor

Numune ve edebiyat için :

THE DENVER CHEMICAL MFG. COMPANY

163 Varick Street, New York, N.Y.

Leonidas Hazapis & Co.,

Galata, Voyvoda caddesi 38, İstanbul

İsim :

Adres :

SEDINA

Nevrasteni, isteri, Uykusuzluk, Teşennüç halleri, Bulantılar, Baş dönmesi hallerinde SEDINA iyi bir müsekkindir.

2 - 4 Tatlı kaşığı

MÜSEKKİNİ AŞAP

SEDINA

Her eczanede bulunur.

Galata : Posta Kutusu 1288